

Lov om støtte til folkeoplysning

Loven, der afløser Lov om fritidsundervisning m.v., blev vedtaget i Folketinget den 31. maj 1990 og træder i kraft den 1. januar 1991.

Loven skal sikre offentlig støtte til den frie folkeoplysende virksomhed. Den bygger på følgende principper:

Kommunal udgiftsstyring / rammestyring

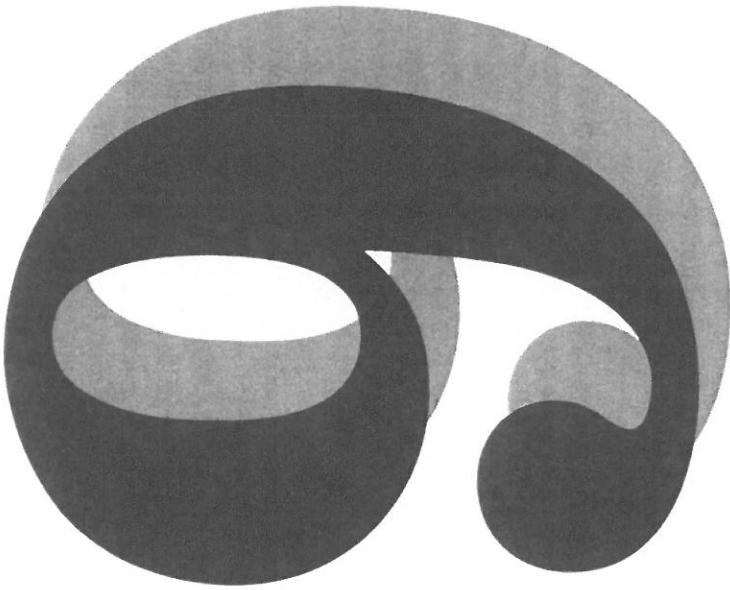
Områdets hidtidige karakter af et lovbindet kommunalt/ statsligt udgiftsområde ændres til en overejende communal finansiering af folkeoplysning. Den enkelte kommune får herefter ansvaret for at fastsætte det samlede økonomiske niveau for området.

Decentralisering

Den nuværende lovs meget detaljerede og centralt regulerede bestemmelser udlægges til en suveræn kommunal forvaltning, idet loven fremover kun fastsætter hovedprincipper for tilskudsfordeling efter rammestyringsprincippet. Kommunerne pålægges hermed at udarbejde kommunale regler for tilskud i samarbejde med det lokale folkeoplysningsudvalg. Reglerne kan således tilpasses de lokale behov og ønsker. Fordelingen af tilskud til hovedområderne skal ske efter åbne og gennemskuelige principper.

Brugeindflydelse

En af lovens vigtigste intentioner er at sikre brugerne med-indflydelse på fastsættelsen af de lokale rammer for folkeoplysning, bl.a. gennem de lokale folkeoplysningsudvalg, samti øvrigt at sikre brugerne fri dispositionsret over de tildelte tilskud inden for rammestyringsprincippet.

Bent Berg Nielsen
Undervisningsinspektør, Direktoratet for Folkeoplysning og
Fri Grundskoler m.v., Kulturministeriet.

Lovens indhold

Loven har som præciseret formålsbestemmelse at sikre gensidigheden mellem på den ene side den folkeoplysende virksomhed, der alene defineres af de, der henhedsvis etablerer og bruger den, og på den anden side det offentliges forpligtelse til at yde tilskud uden at blande sig i indholdet.

Generelle regler

Kommunalbestyrelsen skal således sikre rammerne for at der ydes tilskud til:

- Nye initiativer, udviklingsarbejde, samlingssteder, tværgående projekter
- Undervisning, studiekredse, foredragsvirksomhed og aktiviteter i tilknytning hertil
- Aktiviteter for børn og unge og eventuelt til aktiviteter for voksne.

Desuden skal kommunalbestyrelsen stille lokaler til rådighed og yde lokale tilskud til private lokaler.

Lovens overordnede principper

- Der skal normalt som betingelse for tilskudstå en kreds af personer bag virksomheden ud fra det princip, at folkeoplysningen udspringer af kredse i befolkningen.
- Kredses idepolitiske grundlag, organisatoriske struktur, frie emnevalg, frie valg af tilrettelæggelsesformer og frie positionsret skal respekteres.
- Tilskud skal ydes efter objektive kriterier, der sikrer ens vilkår for virksomhed af samme art.
- Virksomhed for børn og unge skal sikres en fortinnsstilling.

Fordeling af tilskud.

Den årlige beløbsramme skal efter høring i folkeoplysningsudvalget fordeles af kommunalbestyrelsen på en række tilskudsområder.

Her er det dog det krav, at kommunen forlods skal afsætte mindst 5 % af den del af beløbsrammen, som er afsat som tilskud til undervisning m.v. og aktiviteter i en særlig pulje. Denne pulje kan søges af alle, enkeltpersoner som kredse, og det er folkeoplysningsudvalget, der træffer afgørelse om, hvem der kan opnå tilskud. Puljen kan anvendes til nye initiativer, udviklingsarbejde, samlingssteder med folkeoplysnings som hovedformål og til virksomhed af tværgående art.

Kommunen fordeler herefter den resterende del af rammen til lovens 2 hovedområder:

Oplysningsvirksomhed og foreningsvirksomhed

Tilskud til oplysningsvirksomhed kan søges af oplysningsforbund og andre kredse, hvis virksomhed hovedsagelig omfatter undervisning, studiekredse og foredragsvirksomhed for voksne.

Tilskuddet kan anvendes til aflønning m.v. af ledere og lærere, til udgifter til etablering af aktiviteter i tilknytning til undervisning, evt. også til etablering af aktiviteter for voksne samt til lokale tilskud. Kommunen kan dog beslutte, at dele af beløbsrammen skal anvendes til nærmere angivne formål.

Til oplysningsvirksomhed kan der dog også søges om særlige tilskud dels til nedstættelse af deltagerbetalingen for særlige grupper og dels til etablering af små hold.

Tilskuddet til foreningsvirksomhed, dvs. aktiviteter for børn og unge og evt. også aktiviteter for voksne, kan anvendes til etablering af disse og tillokalets tilskud. Kommunen kan dog fastsætte nærmere regler herfor.

Tilskud til foreningsvirksomhed kan søges af foreninger samt fritids- og ungdomsklubber m.v.

Det er folkeoplysningsudvalget, der afgør den endelige fordeling af tilskuddene mellem

- dels oplysningsforbund og kredse
- dels foreninger, fritids- og ungdomsklubber.

Vedr. tilskud til oplysningsvirksomhed

Lovens kap. 4 : tilskud til undervisning m.v.

Når oplysningsforbund/kredse har modtaget deres tilskud disponerer de i hovedsagen fri med hensyn til tilrettelægelse og administration m.v. Kommunerne skal således ikke længere godkende de enkelte hold, starts- og mødetidspunkt, antal deltagere pr. hold osv. Ligeledes bortfalder godkendelse af leder og lærer.

Derimod skal oplysningsforbund, der er tilknyttet en landsorganisation, selv forestå lønudbetalingen m.v. Kommunerne vil dog stadig være forpligtet til at foretage lønadministrationen for de øvrige kredse, hvis disse ønsker det.

Specielt regler ved etablering af oplysningsvirksomhed:

- Tilskud til undervisning m.v. skal anvendes til nedbringelse af udgifterne til aflounning af leder og lærere
- Virksomheden skal normalt stå åbent for alle
- Der afgives ansøgning til folkeoplysningsudvalget om budgetteret deltagerstimer
- Folkeoplysningsudvalget kan nedsætte det budgetterede deltagerstimer
- Tilskud fordeles som tilskudsandele forholdsmaessigt mellem de ansøgende oplysningsforbund/kredse
- Deltagertimer fordelt til instrumentalundervisning og til undervisning af handicappede udløser tredobbelts tilskud
- Kredsene træffer selv beslutning om deltagerbetalingen, om ansættelse og afskedigelse af leder, lærere og andre medarbejdere, om valg af emner og tilrettelæggelsesformer og om antallet af deltagere på det enkelte hold.
- Samlet tilskud til undervisning m.v. til den enkelte kreds kan ikke overstige 2/3 af kredseuds udgifter til aflounning
- Kommunalbestyrelsen kan beslutte at yde forhøjet tilskud til nedsættelse af deltagerbetalingen for særlige grupper.
- Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes forhøjet

tilskud til undervisning m.v., der forudsætter små hold.

- Der aflægges regnskab for anvendelsen af tilskuddet, herunder dokumentation for deltagerbetalingen.
- Beløb, der ikke anvendes efter reglerne, skal tilbagebetales

- Tilskud, der anvendes til aktiviteter, der ikke er i tilknytning til undervisning m.v., f.eks. til foreningsaktiviteter, skal anvendes efter reglerne efter kap. 5 i loven: tilskud til aktiviteter

- Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler i forbindelse med ovennævnte bestemmelser.

Regler for etablering af foreningsvirksomhed er fastsat i:

Lovens kap. 5

Regler for anvisning og tilskud til lokaler og udendørsanlæg er fastsat i:

Lovens kap. 6

Regler for områdets administration er fastsat i:

Lovens kap. 7

Regler for de amtskommunale opgaver er fastsat i:

Lovens kap. 8

Regler for folkeuniversitetsvirksomhed er fastsat i:

Lovens kap. 9

Regler for løn er fastsat i:

Lovens kap. 10

Regler for statstilskud er fastsat i:

Lovens kap. 11

Regler for mellekmommunal refusjon, for kredse, der ikke overholder tilskudsbetingelserne, for klage over afgørelser og regler vedrørende mulighed for fravigelse af reglerne er fastsat i:

Lovens kap. 12

Regler for ikrafttrædelse m.v. er fastsat i:

Lovens kap. 13